

szinpadig, amely Sik Sándor tollából Szent István drámáját adja elő. Azért volt Szegeden képviselve jóformán az egész nemzet az államfőtől a kisemberrig. Gátkötő munka folyik itt, mert a Kárpátok és a Duna nem tudták föl tartóztatni az új idők romboló árját. Az új bástyák, melyeket a vallásos és nemzeti gondolat vállvetve emelt, új erőt adnak az ezeréves nemzetnek, ha nem zárkozik el attól a szellemtől, melyet Szent István tett intézménnyé. A szegedi egyetem vonzó ereje nem ismer trianoni határt, a 900 éves csanádi egyházmegye új székesegyházának nagyharangja nemcsak a fényes multnak siratója, hanem a jobb jövőben való hit ébresztője is. Szeged két új fároszával még inkább az lesz, ami évszázadokon át volt: a magyarság radioaktív gócpontja Dél, Délkelet és Délnyugat felé.

Révai József

Szeged' árkádjai alatt.

Megcsodáltam Padova Salonéját és körüljártam a Prato della Vallét, kerestem magyar címet az egyetem boltozatán. Jártam Bologna árkádjai alatt és visszaálmodtam magam Enzio király korába. Felkiáltottam Pisa márványcsodái láttán és Siena Campóján sokat gondoltam Pandolfo Patruccira. Minden olasz városnak voltam áhíthatos szerelmese.

Csillagos éjjel álltam már Hildesheim Altstädter Marktján; napokat töltöttem Boroszló két szentföldű szigetén, az Odera átölelő karjai között. Lübeckben és Stralsundban ismertem meg a «Backsteinbau»-t.

Kacagtam Bern fehér árkádjai alól a kutak tarkaszínű, tréfás alakjaira; dicsértem a burgundi gótikát Dijonban és meghajtottam fejem Salamanca egyetemének tüzelő falai alatt.

Az ősök téglává kövült szívének dobogását éreztem e helyeken. Az alkotókat áldottam, kiket nem ismerhetek meg soha. Tudom, hogy embe-

rek voltak, nemes és nemtelen ellenfelek bírták talán le őket. Gonoszak is lehettek koruk ránkmaradt ítélete szerint. Lehet: féktelen becsvágy vezette őket. Pazarlóknak szintén mondhatták olyikukat.

Mindezt azonban sohasem kerestem Európa régi szép városaiban. Néhol gazdagok voltak az alkotók és gazdagságukat Isten nagyobb dicsőségére építették bele román, gót, reneszánsz és barokképületekbe. Másutt háborúk gyors egymásutánja között, szegényen, szinte időt lopva az alkotásnak, építettek lihegve. Mindegy: *az alkotás él*, nem a gáncs és nem az ellenvetés.

Akkor, Európa elvarázsolt városai-
ban, szívetfájdító volt elgondolni, hogy a középkori magyarság egyetlen ép temploma sem hirdetheti őseink imádkozó kedvét, egyetlen egyeteme sem az évszázadokon való diadalt. Mit teszünk ma, hogy ivadékaink ne gondoljanak alkotni nem tudóknak, az országot sivárságban hagyóknak?

*

Az októbertvégi szegedi ünnep felett.

A Fogadalmi-templom és az árkádok tere a tíz esztendő óta egyre csak építő-alkotó Magyarország jelképe. Ékesség, melyhez a foglalatot az új tanyai iskolák gyűrűje adja szerte a magyar földről. Aki kigondolta, aki valóra váltotta, kilépett a napi gondok kicsinyességéből és keze immár eltörölhetetlenül megérzik mind ezen a városon, mind az egész országon.

Különös szépségű az egész kép. Nem az olasz városoké, noha magyarázók szívesen tolnák utánzatnak azok felé. Nem, ez nem a déli, palazzós és vakolatlan templomfalas olasz tér. Nem antikizáló olaszok keze által formálódott gyönyörűre. Téved az is, aki germán széplátással készültnek véli. Germán szem vörösköntösű, zöldtetejű templomot emelt volna; örök ölmos egük alatt a vöröspalástú szentegy-

házban keresi a germán lélek a meleget. Szeged székesegyháza azonban kacagó, derűs, mint az alföldi tavasz.

A magyar alkotólélek mindenünnen hozott valamit. Padovából a Prato szobrainak gondolatát és a vármegyék színes címereit; Bolognából a piros színt és az árkádokat; germán földről az időjárást évszázadokon át rendületlenül bíró feketevörös téglafalat és a harangjátékos órát. Betöltötte pedig az egész nagy magyarok emlékcsernokával: a szobrok, reliefek, plakettek és felírások mögött megmutatkozó magyar étellel. Ez a tér magyar: komor is, vigasztaló is egyszerre.

Középkor hangulata? Nem. A világháború utáni legújabb magyar korszak sugárzik a tér minden kövéből. Az épített modern magyar idő, mely egyszerre adja meg a Nyugat védelmében letarolt középkorunkat és az árkádok felett, az egyetemi természet-tudományi termekben a legújabb tudományt.

A «középkor» díszítő és magasztos jelző az én szememben. Az öröm, a városi polgári jólét, az egyensúlyozott, biztos utakon járó élet kora. Ma is annak a csodájára jár az egész emberiség, amit a középkor alkotott. Szeged «középkori» terét nem üzlet, lármás emberek fogják járni, hanem a középkori hit erejét kereső papok, a középkori egyetemek híre-nevére törekvő professzorok és hallgatók.

Az árkádok terét környező iskola- város az amerikai collegeket és universityket idézi fel a Szegedet látogató idegen előtt. A Tiszaparton, a Belvárosi-templom vidékén, a Boldogasszony-sugárút elején levegős-parkos klinikai épületek, új iskolák emelkednek. Ha való az, hogy a tudomány hatalom, Szeged nagyhatalommá gasodik általuk.

*

Friss örömmel, a gyermek ajándéknyerésével, a férfi szerzési boldogságával lelkesedem Szeged új szépségeiért

én, a budapesti, a nagyvárosi magyar. Tudom értékelni, mert sokáig éreztem hiányát; merem őszintén szeretni, mivel bejártam a világot. Mosolygok a pazarlást emlegetőkön, hiszen a szép és hatalmas mindig pazarlás a gyönyörködni nem akarók előtt. Köztársaságok abból élnek, amit «pazarló» királyok alkottak...

Nagy eredmény a szegedi ünnep. Amit itt avatnak, nem befejező pont, hanem buzdító példa az ország más városainak. E nagy erőfeszítés után jöhet takarékosági csend, szemlélődési megnyugvás; de mindez csak erőgyűjtés az új munkára. A ránk következő idők Szeged nagy építetőjének útmutatása szerint mind több Szegedet parancsolnak; Budapest még messzireeső példa a városoknak, de Szeged elérhető. A huszadik század Magyarországnak is azok lesznek ígértörténelmibb férfiai, akik alkotásokkal igazolták országvezetésre való hivatottságukat.

Gazdagon alkotni kötelesség, szégyenlen teremteni a legnagyobb érdem.

Álomnak is szép: mutogatni való, kincses magyar városok sora. Szeged második újjáteremtője ezt akarja. Méltó várostársakat Budapest mellé, méltó falvakat az újjászületett városok köré.

Aki Szegedet köszönti, fajunk lebírhatalatlan erejének hódol.

*

Ezt jelentik az árkádok; Magyarország általános szintjének bátor és rendíthetetlen emelését. *Kilián Zoltán.*

Tudományos élet.

Új szólásmagyarázatok. — Fonológia. — A Henslmann-Lapok. — Vidéki doktori értekezések. — Archeológia és magyar őstörténet. — A cifraszür.

Hogy a nyelv valóságos művelődéstörténeti múzeum, azt legszebben a képes szólások tanulmányozása mutatja. Kertész Manó nyolc éve meg-